

DOSYA KONUSU

Makro İhtiyati Politikalar ve Türkiye Uygulaması

2008 yılında yaşanan ve gelişmiş ülkelerden başlayarak tüm dünyayı etkisi altına alan küresel finansal krizin etkileri, finansal sistemin tümüne yönelik proaktif önlem ve düzenlemelerin hayata geçirilmesinin önünü açmıştır. Söz konusu önlem ve düzenlemeler bütününe makro ihtiyati politikalar adı verilmektedir.

→ Sayfa 2

TCMB BİRİMLERİ

İstanbul Merkez Bankacılığı Araştırma ve Eğitim Merkezi

Bölgemizdeki bilgi birikimine katkıda bulunmak amacıyla eğitim ve araştırma faaliyetlerine daha fazla önem vererek bu yöndeki çalışmalarını artırmak, bölgesel ölçekte eğitim ve danışmanlık desteği vermek; kısa vadede bölgede, uzun vadede ise küresel düzeyde saygın bir araştırma ve eğitim merkezi haline gelmek amacıyla 2011 yılında kurulan İstanbul Merkez Bankacılığı Araştırma ve Eğitim Merkezi faaliyetlerini Kalamış'ta sürdürmektedir.

→ Sayfa 5

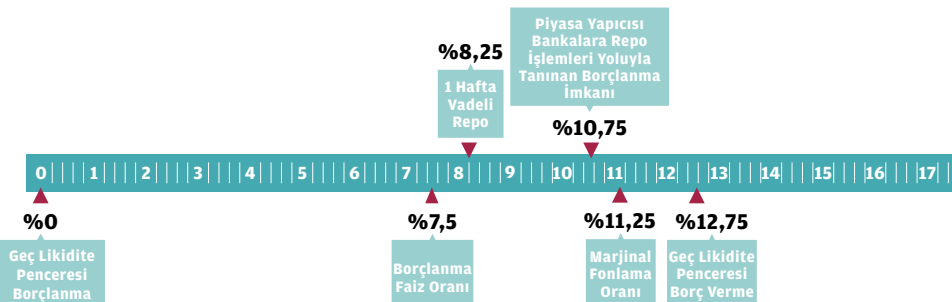

TERMOMETRE

*Temel Enflasyon Göstergeleri *Tüketici Güveni

→ Sayfa 6

TCMB FAİZ ORANLARI (25 EYLÜL 2014)

TCMB REZERVLERİ (19 EYLÜL 2014)

BRÜT DÖVİZ REZERVİ
111,381 MİLYAR ABD DOLARI

ALTIN
21,201 MİLYAR ABD DOLARI

ENFLASYON (AĞUSTOS 2014)

% 9,54

DOSYA KONUSU

Makro İhtiyati Politikalar ve Türkiye Uygulaması

MAKRO İHTİYATİ POLİTİKALAR NEDİR? NEDEN İHTİYAÇ DUYULMUŞTUR?

2008 yılında yaşanan ve gelişmiş ülkelerden başlayarak tüm dünyayı etkisi altına alan küresel finansal kriz nedeniyle sistemik riskleri ortadan kaldıracak ve böylelikle finans sisteminde yaşanan olumsuzlukların ekonominin tümünü etkilemesinin önüne geçecek politikalar üretilmesine yönelik çalışmalara ağırlık verilmiştir. Krizin temel nedenlerinin finans sektörünün denetimsiz yapısı ve kural dışı uygulamalar olduğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda küresel finansal krizin ortaya koyduğu üç sonuç, yeni politika arayışlarına yol açmıştır:¹

- 1) **Finans sektöründe yaşananların ekonomik aktivite üzerinde tahmin edilenden çok daha fazla etkisi bulunmaktadır:** Küresel kriz öncesinde çoğu ekonomi otoritesinin politika analizi ve tahminleri için kullandığı modellerde göz önünde bulundurmadığı finansal işlemlerin, ekonominin işlevişinde temel bir rol oynadığı kriz ile birlikte kanıtlanmıştır.
- 2) **Finansal krizlerin maliyetleri çok yüksektir:** Küresel finansal kriz neden olduğu resesyon ile önemli ölçüde üretim kaybına yol açmış ayrıca beraberinde ek maliyetler de getirmiştir. Buna göre finansal krizin ardından (i) çok düşük büyüme oranları ile karşılaşmış, (ii) kriz nedeniyle kamu bütçesinde ciddi bozulmalar yaşanmış ve (iii) merkez bankalarının kriz süresince kullandıkları para politikalarından (geleneksel olmayan para politikaları) çıkış süreçlerinde ekonomiyi yönlendirme kabiliyetlerinin olumsuz etkilenmesi olasılığı ortaya çıkmıştır.
- 3) **Fiyat istikrarı finansal istikrarı garanti altına almamaktadır:** Kriz öncesinde genel görüş, fiyat istikrarının sağlanmasının ve çıktı açığının kontrol altına alınmasının finansal istikrarı otomatik olarak sağlayacağı şeklinde idi. Küresel finansal kriz ile birlikte fiyat istikrarının aşırı risk alımını önleyemediği ve finansal istikrarı sağlamada yetersiz kaldığı görülmüştür.

Küresel finansal krizin yukarıda sayılan yıkıcı etkileri finansal sistemin tümüne yönelik proaktif önlem ve düzenlemelerin hayata geçirilmesinin önünü açmıştır. Söz konusu önlem ve düzenlemeler bütününe makro ihtiyati politikalar adı verilmektedir.

Sistemik Risk:

Finansal sistemde yaşanan sorunlar nedeniyle, finansal aracılık faaliyetlerinin büyük oranda kesintiye uğraması ve reel ekonomide yıkıcı sonuçların ortaya çıkması riskidir.

MAKRO İHTİYATİ POLİTİKALARIN AMAÇLARI NELERDİR?

Makro ihtiyati politikalar ile amaçlanan, sistemik riskin finansal sistem ve ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini sınırlamaktır. Bu temel amaç çerçevesinde makro ihtiyati politikaların üç hedefi bulunmaktadır.²

- 1) Sistemik şoklara karşı tampon oluşturarak şokların etkisini azaltmak, finans sistemini sistemik şoklardan korumak ve ekonomiye kredi akışının sürmesini sağlamak,
- 2) Kredi ve varlık fiyatları arasındaki çevrimsel döngüyü azaltmak, yoğun kaldıraç kullanımını sınırlamak ve sürdürülebilir olmayan kaynaklardan fonlamayı kısma yoluyla zaman içinde oluşabilecek sistemik kırılganlıkları engellemek,
- 3) Finans sisteminde birbirine bağımlılıktan ortaya çıkabilecek kırılganlıkları kontrol etmek ve iflas etmesine izin verilemeyecek kilit kuruluşları belirlemek.

MAKRO İHTİYATİ POLİTİKA ARAÇLARI NELERDİR?

Makro ihtiyati politika araçları temel olarak ikiye ayrılmaktadır.

- 1) **Tanımlama ve İzleme Araçları:** İlk gruptaki araçlar sistemik riskleri izlemeyi, tanımlamayı ve öncelikleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu tip araçlar analitik araç seti olarak tanımlanmaktadır. Analitik araç seti risklerin zaman ve kesit boyutunu ortaya koyarak doğru politika kararları ve risk önlemleri alınmasına yardımcı olmaktadır. Bu kapsamda kullanılan başlıca ölçüm yaklaşımları aşağıdadır:³
 - Temel dengesizlik göstergeleri: Makroekonomik veriler veya bilanço göstergeleri kullanılmaktadır. Kredi/GSYH oranı, likidite düzeyi, vade uyumsuzluğu ve kur riski başlıca temel dengesizlik ölçüm göstergeleridir.

- Piyasa koşulları göstergeleri: Finans piyasalarında sistemi etkileyebilecek gelişmelere odaklanmaktadır. Risk iştahını gösteren getiriler arası farklar (spread) ve risk primleri piyasa koşulları göstergeleri arasında sayılmaktadır.
- Sistemdeki risk konsantrasyonu göstergeleri: Sistemik riskin kesit boyutu kapsamında bulaşıcılık kanallarına ilişkin göstergelerdir. Bu göstergeler finansal kuruluşlar, sektörler, piyasalar, ülkeler arasındaki iç içe geçmişlik ve riske maruz olma derecelerini gösterir.
- Makro stres testleri: Piyasa dinamiklerini risk senaryoları karşısında gözlemlemek ve finansal sistemdeki sorunlar ile reel ekonomi arasındaki etkileşimi ölçmek amacıyla gerçekleştirilen ve finansal sistemi bir bütün olarak ele alan testlerdir.
- Bütünleşik izleme sistemleri: Yukarıda sayılan ölçüm yaklaşımlarının birleştirilmesi ile elde edilen ölçüm yaklaşımıdır.

Zaman Boyutu:

Sistemde oluşabilecek risklerin zaman içinde birikmesini önlemeyi ifade etmektedir.

Kesit Boyutu:

Ortaya çıkan bir riskin o an içinde etkisini ve sistemin geneline yayılmasını önlemeyi ifade etmektedir.

Kaldıraç:

Yatırımcılara yatırdıkları teminatın belirli bir katına kadar işlem yapma olanağı veren mekanizmadır. Yüksek kaldıraç kullanımı, yüksek riski beraberinde getirmekte ve finansal sistemde kırılganlık yaratabilmektedir.

2) Operasyonel Araçlar: İkinci grup ise sistemik risklerin önlenmesinde kullanılan araçları kapsamaktadır. Bu bağlamda en sık başvurulan makro ihtiyati politika araçları şunlardır:

- Ekonomik döngülere ters biçimde işleyecek sermaye tamponları oluşturulması,
- Sektörel bazda sermaye gereklilikleri getirilmesi,
- Borç ve alacak hesaplarında vade ve para birimi uyumsuzluğunu sınırlayıcı önlemler alınması,
- Kredi/teminat ve borç/gelir oranlarına ilişkin üst sınır belirlenmesi,
- Yabancı para (YP) borçlanmasına yönelik sınırlamalar uygulanması,
- Geleneksel para (zorunlu karşılık oranları vb.) veya maliye (vergi oranları) politikaları araçlarının bu amaçla kullanılması.

Ülke ekonomilerinin yapısı, ekonomi yönetimi geleneği ile karşılaşılan şok ve risklerin özellikleri gibi unsurların makro ihtiyati politika tercihlerinde temel rol oynadığı görülmektedir. Buna göre, gelişmekte olan ülkelerde likidite riskinin ön plana çıktığı ve bu nedenle likiditeye ilişkin önlemlere ağırlık verildiği dikkat çekmektedir. Sabit veya yönetilen kur rejimlerine sahip ülkelerde ise döviz kuru rejiminin faiz politikasının esnekliğini sınırlamasının makro ihtiyati politikaların daha sık kullanılmasına yol açtığı ve sabit kurun YP cinsinden borçlanmayı özendirmediği nedeniyle kredi genişlemesini kontrol altına almaya yönelik önlemlerin ön planda yer aldığı görülmektedir.⁴

MAKRO İHTİYATİ POLİTİKALARIN KAPSAMI NEDİR?

Makro ihtiyati politikalar finansal sistemi bütün olarak ele alırken, mikro ihtiyati politikalar birey ve şirketlerin finansal dayanıklılığını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda mikro ihtiyati politikaların temel olarak dışsal riskleri dikkate aldığı, ancak sistemin bütünü ile bağ kurmadığı görülmektedir. Bununla birlikte makro ihtiyati ve mikro ihtiyati politikaların iç içe geçtiği ve birbirlerini etkiledikleri alanlar bulunmaktadır.⁵

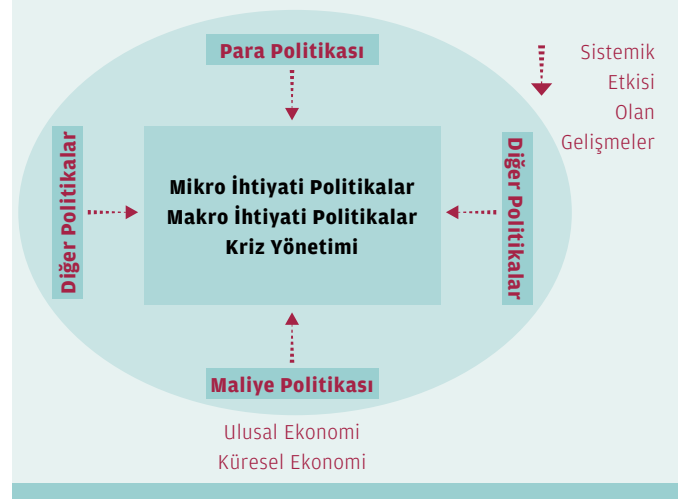
- Mikro ihtiyati politikalar banka, şirket ve bireylerin sağlamlığını tesis ederken, makro ihtiyati politikalar finansal sistemin bir bütün olarak güvenliliğini amaçlamaktadır. Bu bağlamda her iki politikanın da sonuç itibarıyla aynı amaca hizmet ettiği görülmektedir.
- Mikro ihtiyati politikaları yürütenler, şirketler, bireyler ve bankalar için karar alırken dışsal unsurlardan kaynaklanan riskleri değerlendirmek zorundadır. Bu tip sistem analizleri makro ihtiyati politikaların da temel öğelerinden biridir.
- Finansal sistemin yoğunlaştırılmış hale gelmesi, bazı şirket veya bankaların finansal pozisyonlarının sistemin tümünü daha güçlü bir şekilde etkilemesine yol açmaktadır. Bu doğrultuda bir veya birkaç şirket/banka için yürütülen mikro ihtiyati politikaların sistemin tümü üzerinde etkisi olmaktadır.

Öte yandan makro ihtiyati politikalar yapıları gereği diğer politika alanları ile etkileşim içindedir (Şekil-1). Sistemik riskleri azaltmaya yönelik ortaya konan düzenleme ve önlemlerin makroekonomi üzerinde etki göstermesi, para politikası başta olmak üzere düzenleyici ve denetleyici kurumlar tarafından geliştirilen politikalarda değişikliğe neden olabilmektedir. Söz gelimi sermaye yeterliliklerinin artırılması, toplam talebi etkileyerek ekonomide yavaşlamaya yol açmakta, böylelikle para ve maliye politikalarının değişime zorlayabilmektedir. Benzer biçimde kamu iktisat/maliye politikaları da finansal sektöre doğrudan etki edip, makro ihtiyati politikaların çerçevesinde değişikliklere yol açabilmektedir. Örneğin kamu borçlanma stratejisinde yapılacak değişiklikler, bankaların davranışlarını doğrudan etkilemekte ve finans sektörünün yapısını değiştirebilmektedir.

Politika alanlarının iç içe geçmiş ve birbirini etkileme düzeyinin bu denli yüksek olması nedeniyle, makro ihtiyati politika çerçevesi oluşturulurken ülke şartlarının dikkate alınması ve bu bağlamda diğer politikalarla koordinasyonun sağlanması büyük önem taşımaktadır. Makro ihtiyati politikalarla ilişkin kurumsal yapılanma çalışmalarında düzenleyici-denetleyici kurumlardan oluşan komitelerin kurulması en sık başvurulan yöntemlerden biridir. Bu çalışmalarda merkez bankalarının, bağımsızlık, son kredi merci olma, ödeme sistemlerinden sorumlu olma gibi özellikleri ve para politikası ve finansal piyasalar ile reel ekonomi arasındaki ilişkiler gibi farklı alanlarda bilgi birikimine sahip olmaları nedeniyle ön plana çıktığı görülmektedir. Ülke örnekleri

incelendiğinde Fransa ve ABD'de politika yetkilerinin merkez bankası ve hükümet temsilcilerinin yer aldığı bağımsız komitelere verildiği, Kanada ve Şili'de düzenleyici-denetleyici kurumlar arasında paylaşıldığı, İrlanda ve Çek Cumhuriyeti'nde ise tamamen merkez bankasına devredildiği görülmektedir.⁶

FINANSAL İSTİKRAR ÇERÇEVESİ (ŞEKİL-1)

TÜRKİYE'DE MAKRO İHTİYATİ POLİTİKA UYGULAMASI

2008 yılında yaşanan küresel kriz sonrasında gelişmiş ülkelerde uygulanan parasal genişleme politikaları ile birlikte, gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımları yoğunluk kazanmıştır. Büyük kısmını kısa vadeli yatırımların oluşturduğu sermaye akımları gelişmekte olan ülke ekonomilerinde oynaklıklara neden olarak finansal istikrara yönelik endişeleri artırmış, bu kapsamda Türkiye'de de finansal krizleri önleyebilmek amacıyla makro ihtiyati politika uygulamaları önem kazanmaya başlamıştır.

Kurumsal Altyapı

Ülkemizde Hazine Müsteşarlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) ve TCMB finansal istikrarı sağlamaktan sorumlu olan başlıca kurumlar olup, söz konusu kurumlar arasında imzalanan protokoller, kurumlar arasındaki iş birliği, eş güdüm ve bilgi paylaşımını artırarak, finansal istikrarın sağlanması ve korunması ile sistemik riskin izlenmesi ve önlenmesine katkı sağlamaktadır. TCMB, finansal sistemde istikrarı sağlayıcı tedbirler almaktan sorumlu iken, BDDK finansal istikrar açısından en önemli düzenleyici ve denetleyici kurumlardan biridir. TMSF, tasarruf mevduatını sigorta etmekten ve BDDK tarafından faaliyet izni kaldırılan bankaların yönetim ve denetimini devralarak iflas ve tasfiye işlemlerini gerçekleştirmekten; SPK, sermaye piyasalarının adil ve etkin çalışmasına yönelik düzenleme ve denetimlerden; Hazine Müsteşarlığı ise sigorta ve bireysel emeklilik şirketlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesinden sorumludur.

Bu kurumlara ilaveten, sistemik riskin belirlenmesi ve makro ihtiyati politikaların uygulanmasına yönelik çeşitli komiteler oluşturulmuştur:

Sistemik Risk Değerlendirme Grubu (SRDG), BDDK (sekreteryası), Hazine Müsteşarlığı, SPK, TMSF ve TCMB tarafından 30 Ekim 2012 tarihinde yürürlüğe konulan Finansal İstikrar Komitesi Sistemik Risk Değerlendirme Grubu Protokolü ile kurulmuştur. Grup, sistemik riske neden olabilecek durumları önceden tespit etmek ve gerekli tedbirleri almak, taraflar arasında eş güdümü, iş birliği ve bilgi paylaşımını sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Finansal Sektör Komisyonu, BDDK (sekreteryası), TCMB, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, SPK, TMSF, Rekabet Kurulu, Kalkınma Bakanlığı, İstanbul Altın Borsası, Menkul Kıymetler Borsaları, Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsaları ile kuruluş birlikleri temsilcilerinden

oluşmaktadır. Komisyon, finansal piyasalardaki güven ve istikrar ile gelişmeyi temin etmek üzere bilgi alışverişini, kurumlararası iş birliği ve eş güdümü sağlamak, ortak politika önerilerinde bulunmak ve finans sektörünün geleceğini ilgilendiren konulara ilişkin görüş bildirmekle görevlidir.

Finansal İstikrar Komitesi, Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın başkanlığında, Hazine Müsteşarı ile TCMB, BDDK, SPK ve TMSF Başkanlarından oluşmaktadır. Başlıca görevleri sistemik riskin izlenmesi ve önlenmesi ile sistemik risk yönetimine ilişkin eş güdümün sağlanmasıdır. Buna göre Komite,⁷

- finansal sistemin bütününe yayılabilecek sistemik riskleri belirlemek, izlemek ve bu tür risklerin azaltılması için gerekli tedbir ve politika önerilerini tespit etmek,
- ilgili birimlere sistemik risklerle ilgili uyarılar yapmak, uyarı ve politika önerileri ile ilgili uygulamaları takip etmek,
- ilgili kurumlar tarafından hazırlanacak sistemik risk yönetim planlarını değerlendirmek,
- sistemik risk yönetimine ilişkin eş güdümü sağlamak,
- görev alanı ile ilgili olarak, kamu kurum ve kuruluşlarından her türlü veri ve bilgiyi toplamak, politikaların ve uygulamaların kurumlar arası koordinasyonunu sağlamak,
- mevzuatla yetki verilen diğer konularda karar almak, ile yükümlüdür.

Küresel Kriz Sonrasında Türkiye'de Makro İhtiyati Politika Uygulamaları

2010 yılı sonrasında Türkiye'ye yönelen sermaye akımları, Türk lirasının (TL) değerlenmesine ve kredilerde artışa neden olarak cari dengede bozulmayı beraberinde getirmiştir. Kısa vadeli sermaye hareketleri ve küresel risk iştahında gözlenen hızlı değişimler, TCMB'nin fiyat istikrarının yanı sıra finansal istikrarı da gözeten ve ekonomide oluşabilecek kırılganlıkları önlemeye olanak tanıyan daha esnek bir politika tasarlamasını gerektirmiştir. TCMB, krediler ve döviz kuru kanallarını ayrı ayrı etkileyebilmek ve makro finansal riskleri sınırlandırabilmek amacıyla, eski politika çerçevesinde kullanılan politika faizinin yanı sıra faiz koridoru, zorunlu karşılıklar ve 2011 yılı sonlarında uygulamaya konulan rezerv opsiyon mekanizması gibi birbirini tamamlayıcı araçları bir arada kullanmaya başlayarak birden fazla amaca aynı anda ulaşmayı hedeflemiştir.⁸

Makro finansal riskleri gözeten esnek para politikası yaklaşımı ile yapısal ve döngüsel araç çeşitliliğine gidilmiştir. Yapısal araçlardan vadeye dayalı zorunlu karşılık uygulaması, bankacılık sektörünün varlık ve yükümlülükleri arasındaki vade uyumsuzluğunu azaltmak için kullanılırken, rezerv opsiyonu mekanizması sermaye akımlarına karşı otomatik dengeleyici işlevi görmektedir. Kaldıraca dayalı zorunlu karşılık uygulaması ise bankaların borçluluk düzeyini sınırlamayı amaçlamaktadır.⁹ Politika faizi,

faiz koridoru, TL ve yabancı para likidite yönetimi ise döngüsellikten kaynaklanan riskleri sınırlamak için kullanılan araçlardır.

- Faiz Koridoru: Geleneksel faiz politikasından farklı olarak, kısa vadeli faizlerin aylık frekansta değil günlük ve haftalık frekanslarda ayarlanabilmesi sayesinde, küresel piyasalarda oluşan ani değişimlere anında tepki verilebilmesi faiz koridoruna esnek bir politika aracı olma özelliği kazandırmaktadır. Ülkeye sermaye girişlerinin yoğun olduğu dönemlerde faiz koridorunun aşağı yönlü genişletilmesi kısa vadeli sermaye akımlarını caydırırken, ülkeden hızlı sermaye çıkışlarının gözlemlendiği dönemlerde koridorun yukarı yönlü genişletilmesi ve TCMB'nin piyasanın ihtiyaç duyduğundan daha az fonlama yapması döviz kurunda oluşacak dalgalanmanın şiddetini azaltmaktadır. Diğer yandan, TCMB geniş bir faiz koridoru ile fonlama miktarı ve maliyetine yönelik belirsizliği artırarak kredi arzında sıkışmayı sağlayabileceği gibi, dar bir faiz koridoru ile söz konusu belirsizliği azaltarak kredi arzında rahatlama da sağlayabilmektedir.
- Zorunlu Karşılıklar: Sermaye girişlerinde artış gözlenen dönemlerde, ülke içinde oluşabilecek kredi büyümesi ile buna bağlı oluşabilecek finansal riskleri önleyebilmek ve Türk lirası likiditesini kontrol edebilmek amacıyla TCMB zorunlu karşılık oranlarını artırmak ve böylelikle faiz koridorunun etkinliğinin artmasını da sağlayabilmektedir. Sermaye hareketlerinin ani yavaşlaması durumunda ise zorunlu karşılıkların düşürülmesi ile kredilerde ani duruş riski azaltılabilmektedir. Yeni para politikası çerçevesinde, zorunlu karşılıklara faiz ödenmesi uygulaması sonlandırılmış, zorunlu karşılık oranları mevduatların vade yapısına göre farklılaştırılmış, finansman şirketleri zorunlu karşılık uygulaması kapsamına dahil edilmiş ve para politikası üzerinde doğrudan etkisi bulunmayan ve operasyonel süreçlerin etkinliğini azaltan küçük tutarlı birçok kalem zorunlu karşılık yükümlülüğü kapsamı dışına çıkarılmıştır.
- Rezerv Opsiyon Mekanizması (ROM): Bankaların TL zorunlu karşılıklarının belirli bir yüzdesini YP ve altın cinsinden tesis edebilmelerine imkân tanıyan ROM ile döviz rezervlerinin güçlendirilmesi, bankalara likidite yönetimlerinde daha fazla esneklik sağlanması, sermaye hareketleri nedeniyle döviz kurlarında ortaya çıkabilecek oynaklıkların en aza indirilmesi amaçlanmıştır.¹⁰ Sermaye girişlerinin hızlandığı dönemlerde, ROM'un kullanımında yaşanacak artış ile yurt içine giren dövizin ulusal para üzerinde oluşturacağı değerlenme baskısı ve ülkeye giren dövizin krediye dönüşüm oranı sınırlanabilmektedir. Aynı şekilde sermaye girişlerinin yavaşladığı dönemlerde, zorunlu karşılıkların TL cinsinden tesisinin tercih edilmesi ile ROM kullanımında gerçekleşecek azalış, döviz kurunda ve likidite piyasasında ortaya çıkabilecek oynaklıkları sınırlandırma potansiyeli taşımaktadır.¹¹

Finansal istikrarın korunması ve parasal aktarım mekanizmasının güçlendirilmesi amaçlarıyla, TCMB tarafından uygulamaya konan bir diğer yenilik kredili mevduat hesabı (KMH) ve kurumsal kredi kartları alanlarında gerçekleşmiştir. KMH'lara uygulanacak akdi ve gecikme faiz oranları için bir üst sınır belirlenmiş ve TCMB'ye verilen bireysel kredi kartları azami faiz oranlarını belirleme görevinin kapsamı kurumsal kredi kartlarını da içerecek şekilde genişletilmiş ve oranların makul seviyelere düşmesi sağlanmıştır. Ayrıca, ihracat reeskont kredisi kullanımına kolaylıklar getirilmesi ile kredi talebinde bulunan firma sayısında artış yaşanmış ve TCMB net rezervlerine katkı sağlanmıştır.

Diğer yandan, BDDK ve diğer otoriteler tarafından alınan makro ihtiyati tedbirler, finansal istikrara katkı sağlaması ve para politikasının hareket alanını genişletmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Finansal İstikrar Komitesi ve BDDK'nın eş güdüm halinde uygulamaya koyduğu bazı düzenlemeler şu şekilde sıralanabilir:¹²

- Kredi kartı limitlerinde uygulanacak kriterlerin belirlenmesi ve asgari ödeme oranlarının artırılması,
- Kredi kartı taksitlerine uygulanan risk ağırlıklarının artırılması,
- Bireysel kredi kartlarının tüketici kredisi kapsamına alınması,
- İhracat ve KOBİ kredilerinde genel karşılık oranının düşürülmesi,
- Bankaların sermaye yeterliliği oranının ölçülmesine ve değerlendirilmesine ilişkin düzenlemeler,
- Taahhüt kredileri için bankalarca daha yüksek genel karşılık ayrılması,
- Tüketici kredileri ve kredi kartlarında taksit sınırlaması getirilmesi,
- Kredi/değer oranının taşıt kredilerine de uygulanması,
- Ülkemizde Basel III'e geçiş sürecinde yapılması gereken uyumlaştırma çalışmalarına yönelik düzenlemelerin uygulamaya konması.

Kaynakça

1. Hahn, J. ve diğerleri, Macroprudential Policies in Open Emerging Economies, (2012), NBER Working Paper.
2. International Monetary Fund, (2011), "Macroprudential Policy: An Organizing Framework", Staff Report.
3. Macroprudential Policy Tools and Frameworks, (2011), IMF-BIS-FSB, Progress Report to G20.
4. Lim, C. ve diğerleri, Macroprudential Policy: What Instruments and How to Use Them?, (2011), IMF Working Paper, WP/11/238.
5. Osinski, J. ve diğerleri, Macroprudential and Microprudential Policies: Toward Cohabitation, (2013), IMF Staff Discussion Note, 13/05.
6. Nier, E. ve diğerleri, Towards Effective Macroprudential Policy Frameworks: An Assessment of Stylized Institutional Models, (2011), IMF Working Paper WP/11/250.
7. <http://www.hazine.gov.tr/default.aspx?nsw=EE+M7vEMd61mHuetzOK/MQ=-H7deC+LxB18=&n=925>
8. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, (Mart 2013), "TCMB Bülteni", Sayı:29.
9. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, (Mayıs 2013), "Finansal İstikrar Raporu", Sayı:17.
10. Erdem Başçı (2012), "Zorunlu Karşılıklar ve Diğer Makro-İhtiyati Tedbirler: Gelişmekte olan Ülkeler Deneyimleri Konferansı".
11. Koray Alper, A. Hakan Kara ve Mehmet Yörükoğlu (2012), "Rezerv Opsiyonu Mekanizması", Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Ekonomi Notları No: 12/28.
12. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (2014), "Yıllık Faaliyet Raporu - 2013".

TCMB BİRİMLERİ

İstanbul Merkez Bankacılığı Araştırma ve Eğitim Merkezi

İstanbul Merkez Bankacılığı Araştırma ve Eğitim Merkezi (İMB), 2011-2015 yıllarına ait TCMB Stratejik Planı'nda yer alan stratejik amaç ve stratejik hedef doğrultusunda, bölgedeki bilgi birikimine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur.

İstanbul Merkez Bankacılığı Araştırma ve Eğitim Merkezi (İMB), TCMB Stratejik Planı'nda yer alan stratejik amaç ve hedef doğrultusunda, bölgedeki bilgi birikimine katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur. Faaliyetlerine 2013 yılının Şubat ayında başlayan İMB;

- Merkez bankacılığı ve kamu politikaları alanında yenilikçi fikirleri araştırmak, incelemek ve bu alanda literatüre katkı yapmak,
- Öncelikli olarak merkez bankalarının ihtiyaç duyduğu alanlarda olmak üzere uluslararası eğitim, araştırma, teknik destek ve danışmanlık faaliyetleri düzenlemek, Banka içinde bu faaliyetlerin koordinasyonunda aktif görev alarak ikili ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunmak,
- Kültürel, tarihi ve ekonomik olarak yakın ilişki içinde bulunduğumuz ülkelerin merkez bankaları veya ilgili uluslararası finansal kuruluşlar ile ortaklaşa düzenlenecek eğitim, araştırma, teknik destek ve danışmanlık faaliyetlerinin yürütülmesini ve koordinasyonunu sağlamak,
- Diğer ülkelerin merkez bankaları veya ilgili uluslararası finansal kuruluşlar ile iş birliği yaparak merkez bankalarında insan kaynağının yetiştirilmesine ve gelişimine katkıda bulunacak ortak

etkinlikler icra etmek, düzenlenecek etkinliklerin stratejisini belirlemek ve planlamasını yapmak,

- Hem bölgesel hem de küresel ölçekte ekonomik ve finansal istikrarı yakından takip etmek ve gelişimine destek verecek nitelikli araştırmalar yapmak, bu alanda bölgesel iş birliğinin ve teknik kapasitenin geliştirilmesine katkı sağlayacak etkinlikler düzenlemek,
- Diğer merkez bankalarının ekonomistleri, akademisyenler ve alanında uzman araştırmacılar ile ortak çalışmalar yapmak ve programlar düzenlemek suretiyle TCMB'nin bilgi birikimine, iletişimine ve ikili iş birliğine katkıda bulunmak,
- Ekonomik ve finansal araştırmalar yapmak suretiyle küresel ölçekte TCMB'nin teknik kapasitesinin artırılmasına katkıda bulunmak, yapılan araştırma projelerinin ulusal ve uluslararası platformlarda tartışılmasını ve yayımlanmasını sağlamak,
- Ekonomi ve finans alanlarında ihtiyaca uygun yöntemler bulmak, modeller geliştirmek, yapısal ekonomik sorunları araştırmak ve bu amaçla gerekli çalışmaları yürütmek,
- Yapılan araştırmaları, analizleri ve değerlendirmeleri Başkanlığa, ilgili birimlere veya Başkanlıkça uygun görülecek kişi ve kuruluşlara sunmak,

- İktisadi eğilimin ve finansal piyasa gelişmelerinin daha yakından takip edilebilmesi amacıyla bilgi derlemek ve TCMB'nin diğer birimlerince yürütülen bilgi derleme çalışmalarına destek olmak, bu bilgilerin para politikası karar alma sürecinde kullanılmasına imkân sağlamak,
- Yurt içinde kamu ve özel sektör kuruluşlarına yönelik ekonomik ve finansal alanlarda eğitim programları düzenlemek,
- Birimin görevleri çerçevesinde gerektiği durumlarda üniversiteler, enstitüler ve diğer ulusal ve uluslararası kuruluşlar ile ortak çalışmalar yapmak ve programlar düzenlemek,
- Birime verilen görevlerle ilgili toplantı, konferans, çalıştay, panel, seminer ve benzeri programları organize etmek ve yürütmek, diğer ülke merkez bankaları ile ulusal ve uluslararası kuruluşların birimin görevleri ile ilgili konulardaki program ve toplantılarına TCMB adına katılmak

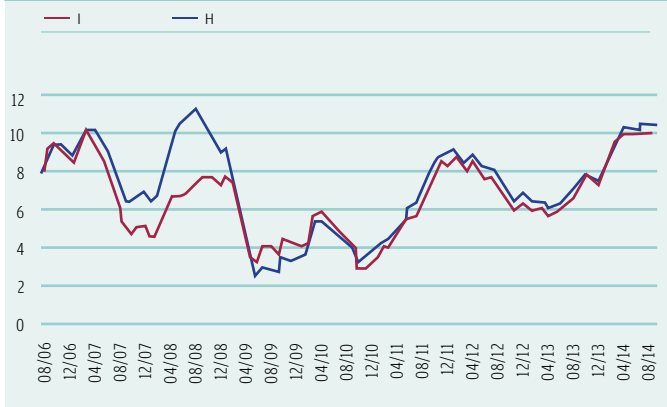
ile görevlidir.

TERMOMETRE

Temel Enflasyon Göstergeleri

GRAFİK 1: TEMEL ENFLASYON GÖSTERGELERİ H VE I
(Yıllık Yüzde Değişim)

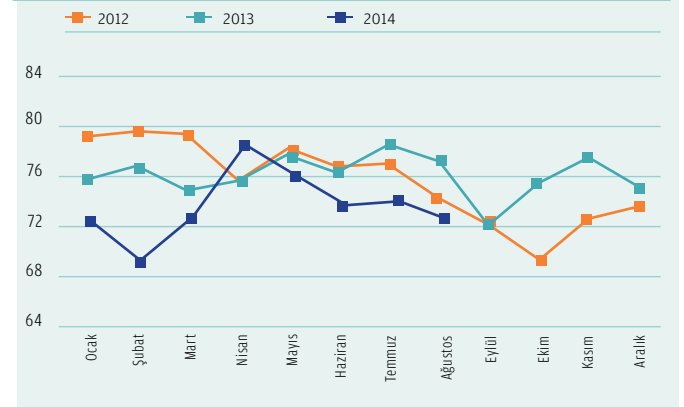
Son Gözlem Tarihi: Ağustos 2014
Kaynak: TÜİK

Enflasyon endekslerinin temel enflasyonist eğilimleri tam olarak yansıtmadığı varsayımı ile, bazı mal grupları ile fiyat değişmelerine yol açan birtakım unsurların enflasyon endeksinden çıkarılması sonucu ulaşılan farklı enflasyon tanımları da merkez bankaları tarafından takip edilmektedir. Bu çerçevede, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) her ay TÜFE'nin yanı sıra özel kapsamlı TÜFE göstergelerini de yayımlamaktadır.

Temel enflasyon göstergelerinden H (enerji, alkollü içecekler, tütün ürünleri, işlenmemiş gıda ürünleri ve altın hariç TÜFE) ve I (enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE)'nin yıllık yüzde değişiminin 2014 yılının ikinci çeyreğinde sınırlı bir oranda yükseldiği, ancak Ağustos ayında söz konusu yükselişin düşüş eğilimine geçtiği görülmektedir. Bu çerçevede, söz konusu ayda H ve I endeksleri önceki aya kıyasla sırasıyla 0,03 ve 0,07 puan azalarak yüzde 10,36 ve 9,68 seviyesinde gerçekleşmiştir. Söz konusu göstergelerin mevcut seviyeleri halen yüksek olsa da, ikinci çeyrekteki seyirleri yılın ilk çeyreğinde fiyatlama davranışında gözlenen bozulmada kısmi bir iyileşme olduğuna işaret etmektedir.

Tüketici Güveni

GRAFİK 2: TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ

Son Gözlem Tarihi: Ağustos 2014
Kaynak: TÜİK-TCMB

TÜİK ve TCMB tarafından aylık olarak ortaklaşa düzenlenen Tüketici Eğilim Anketi ile; tüketicilerin kişisel mali durumları ve genel ekonomiye ilişkin mevcut durum değerlendirmeleri ve gelecek dönem beklentileri ile yakın gelecekteki harcama ve tasarruf eğilimlerinin ölçülmesi amaçlanmaktadır.

Tüketici eğilim anketi sonuçlarından hesaplanan ve 0-200 aralığında değer olarak tüketici güvenindeki iyimser veya kötümser durumu ölçen Tüketici Güven Endeksi, 2014 yılının Nisan ayında 2012 ve 2013 yılının aynı ayına kıyasla daha yüksek gerçekleşmiş, ardından endekste sınırlı bir düşüş yaşanmıştır. Tüketici Güven Endeksi, Ağustos ayında ise bir önceki aya göre yüzde 0,9 oranında azalmış, Temmuz ayında 73,9 olan endeks, Ağustos ayında 73,2 değerine gerilemiştir.

Sayı: 35 /
Eylül 2014

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından üç ayda bir yayımlanmaktadır.

Yayın Kurulu

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Dr. Yusuf Soner Başkaya
Yayın Kurulu: Dr. Mehmet Fatih Ekinci, Dr. Eyup Kahveci, Tangül Hınçal, Dr. Gülay Erün, Canan Binal Yılmaz, Emrah Uslu, Özgür Balaban, Duygu Konukçu, Cansu Gör.
Yayın Danışmanı: Nuri Aksu

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

İletişim ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
İstiklal Cad. No. 10 06100 Ulus Ankara

@Merkez_Bankasi

TurkiyeCumhuriyetMerkezBankasi

TCMerkezBankasi

Merkez_Bankasi

TCMB'nin ücretsiz yayınıdır.